

## HAKAN BIÇAKCI • Alakalı Filmler

**HAKAN BIÇAKCI** 1978'de İstanbul'da doğdu. İlk romanı 2002 yılında çıktı. Çeşitli dergiler için edebiyat eleştirileri, sinema yazıları ve öyküler yazdı. Senaryo ve çizgi roman çalışmalarında yer aldı. Kitapları çeşitli yabancı dillere çevrildi. *Normal Nefes Almaya Devam Edin*, 2020 yılında "Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü"ne layık görüldü. *Silinmiş Sahneler*, 2023 yılında "Vedat Türkalı Edebiyat Ödülleri"nde kısa listeye seçildi.

Yayımlanmış kitapları: *Rüya Günlüğü* (roman, 2002), *Boş Zaman* (roman, 2003), *Apartman Boşluğu* (roman, 2008), *Karanlık Oda* (roman, 2010), *Ben Tek Siz Hepiniz* (öykü, 2011), *Doğa Tarihi* (roman, 2014), *Hikâyede Büyük Boşluklar Var* (öykü, 2015), *Otel Paranoya* (resimli öykü, 2017), *Uyku Sersemi* (roman, 2017), *İki Rüya Dokuz Gerçek* (resimli novella, Karakarga Yayınları, 2019), *Normal Nefes Almaya Devam Edin* (öykü, 2019), *Silinmiş Sahneler* (roman, 2022).

[www.hakanbicakci.com](http://www.hakanbicakci.com)

İletişim Yayınları 3362 • Bugünün Kitapları 286

ISBN-13: 978-975-05-3580-2

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

*EDITÖRLER* Duygu Çayırıcıoğlu, Emre Bayın

*KAPAK* Koray Ekremoğlu

*UYGULAMA* Hüsni Abbas

*DÜZELTİ* Berkay Üzüm

*BASKI* Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

*CILT* Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

**İletişim Yayınları** · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: [iletisim@iletisim.com.tr](mailto:iletisim@iletisim.com.tr) • web: [www.iletisim.com.tr](http://www.iletisim.com.tr)

HAKAN BIÇAKCI

# Alakalı Filmler

1 Tema 3 Film, 33 Yazı





*Murat Özer'e...*



# İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
<b>Sondan başla</b>	
<i>Happy End / Irréversible / 5x2</i> .....	15
<b>Tarafını seç</b>	
<i>Das Kabinett des Dr. Caligari / Planet of the Apes / The Others</i> .....	22
<b>Yaşamla ölüm arasında</b>	
<i>Carnival of Souls / Jacob's Ladder / Yella</i> .....	29
<b>Benden öncekinin hayaleti</b>	
<i>Rebecca / The Innocents / Le locataire</i> .....	36
<b>Yuvaya sızan yabancı</b>	
<i>Fatal Attraction / Cape Fear / Funny Games</i> .....	44
<b>Aile salonumuz dağılmıştır</b>	
<i>Teorema / Bijitâ Q / The Killing of a Sacred Deer</i> .....	51
<b>Aile arasında</b>	
<i>Der siebente Kontinent / Home / Kynodontas</i> .....	58
<b>Başkasının evi</b>	
<i>Bin-jip / Das Leben der Anderen / Dans la maison</i> .....	64

## **Soyut gözaltı, büyük gözaltı, absürd gözaltı**

*The Trial / 1984 / Brazil*..... 70

## **Haberler sende**

*Ace in the Hole / Wag the Dog / Nightcrawler*..... 76

## **Cinayeti görür gibi oldum**

*Blow-Up / Profondo Rosso / Burning*..... 83

## **Hatırladığım kadarıyla**

*I'm Thinking of Ending Things / Petite Maman / Aftersun*..... 92

## **Hatırla sevgili**

*Je t'aime, je t'aime / Bez konca /*

*Eternal Sunshine of the Spotless Mind*..... 101

## **Aşkımız olay olacak**

*All That Heaven Allows / Angst essen Seele auf / La vie d'Adèle*..... 107

## **Bedensiz sevgililer**

*Sevmek Zamanı / Her / Aloys*..... 115

## **Test 1, 2, 3**

*Blade Runner / eXistenZ / Ex Machina*..... 120

## **Biliyorum, anlatamıyorum**

*The Terminator / 12 Monkeys / Don't Look Up*..... 126

## **Takım elbiseli uzaylılar**

*Invasion of the Body Snatchers /*

*I Married A Monster From Outer Space / They Live*..... 131

## **Masumun yanındaız**

*In a Lonely Place / The Wrong Man / A History of Violence*..... 138

## **Çokkişilikli kadınlar, kişiliksiz adamlar**

*The Three Faces of Eve / A Woman Under the Influence /*

*Aaahh Belinda*..... 144

## **Kaybolan kadınlar, tatsız hayatlar**

*The Lady Vanishes / L'Avventura / Picnic at Hanging Rock*..... 151

## **Kâbus fabrikası**

*Sunset Blvd. / What Ever Happened to Baby Jane / Mulholland Drive*..... 157



## **Film içinde film ekibi**

*Trans-Europ-Express / The Mirror / Mayıs Sıkıntısı*..... 163

## **Tesadüf eserleri**

*Przypadek / Sliding Doors / Run Lola Run*..... 169

## **Önce disiplin**

*Zéro de conduite: Jeunes diables au collège /*

*Les quatre cents coups / If...* ..... 175

## **Dış güçleri beklerken**

*Il deserto dei tartari / Tepenin Ardı / Zama*..... 180

## **Hayatın absürd anlamı**

*Katakuri-ke no kôfuku / Du levande / Wrong*..... 186

## **Kara film yolları**

*Detour / Kiss Me Deadly / Lost Highway*..... 191

## **Türler arasında ve zamanda yolculuk**

*Back to the Future / Groundhog Day / Midnight in Paris*..... 200

## **Sardı kozmik korkular**

*Event Horizon / Annihilation / Color Out of Space* ..... 206

## **Toplumsal gerilimin yükselişi**

*Rosemary's Baby / The Stepford Wives / Get Out* ..... 212

## **Canavarın dönüşümü**

*Psycho / Reazione A Catena / Friday the 13th*..... 218

## **Korku türünde hayırsız sonlar**

*The Birds / Night of the Living Dead / Dèmoni* ..... 225



## ÖNSÖZ

*Bir filmi analiz edebilecek en iyi şey, başka bir filmdir.*

– Nicole Brenez

“Alakalı Filmler” yazıları, *Arka Pencere* dergisinin basılı ve aylık formatta yayımlanmaya başlamasıyla (Aralık 2017) ortaya çıktı. İlgiyle takip ettiğim dergi 2009’dan beri internet üzerinden, haftalık olarak okurla buluşuyordu. İstiklâl Caddesi’nde yürürken telefonumun çaldığını, arayanın Murat Özer olduğunu dün gibi hatırlıyorum. Dergiyle ilgili gelişmeden bahsedip yazar kadrosunda yer almamı teklif etti. Memnuniyetle kabul ettim. Sonra da nasıl bir şey yazabileceğimi düşünmeye başladım. Mantık açısından tam tersi geçerliydi ama konu sinema olunca ve davet Murat Özer’den gelince böyle olmuştu.

Aklıma gelen en iyi fikir, her yazıda bir tema üzerine üç film değineceğim “Alakalı Filmler” sayfası oldu. Belki orijinal bir buluş değildi ama düşünmesi ve yazması zevkli, devamını getirmesi mümkündü. Zaten her sinemasever gibi içgüdüsel olarak yaptığım bir egzersizdi izlediklerim arasında bağlantılar kurmak. İlk yazı *Arka Pencere Mecmua*’nın birinci sayısında yayımlandı ve bu yazılar her ay sürdü. Tam bir sene sonra derginin adı *Seven Mecmua* olarak değiştirildi. Sayfa aynı adla burada da sürüyordu ki, *Seven Mecmua* kapandı. “Alakalı Filmler”e bir yıl da (Ekim 2021-Ekim 2022) *Kafkaokur* dergisinde devam ettim. Nihayetinde de tüm yazılar, gözden geçirilip genişletilmiş

(ve yıllardır bir kenarda biriktirdiğim kurmaca üzerine notlarla birleşmiş) haliyle bu kitapta toplandı.

Üzerine düşünüp kalem oynattıkça, alakasız gibi görünen filmlerin ne kadar çok ortak noktası olduğunu fark ettim. Daha doğrusu zaten soyut bir düzlemde bildiğim gerçek, zihnimde gitgide somutlaştı. Bu kitabın sayfaları boyunca odaklandığım benzerlikleri, tekrar eden ayrıntıları asla bir özgünlük sorunu olarak görmediğimi baştan belirtmeliyim. Bu, hikâyenin doğasında var.

Clive Barker, en iyi hikâyelerin illa eski hikâyeler olması gerekmediğini söyler ve ekler: “Hikâye dediklerimiz zaten eski hikâyelerdir. Yeni hikâye diye bir şey yoktur, sadece yeni anlatma yolları vardır.” Roland Barthes, her metnin geçmiş anlatılmanın yeni bir dokusu olduğuna dikkat çeker. Jean-Luc Godard da “Nereden aldığın değil, nereye götürdüğün önemlidir” der. Bu ve benzeri söylemleri Georges Polti, *Otuz Altı Dramatik Durum* (*The Thirty-Six Dramatic Situations*) kitabında temellendirir ve detaylandırır. Polti'nin çalışmasına göre dünya üzerinde (uzay da olur) sadece 36 konu vardır. Tüm hikâyeler, bu 36 maddelik listedeki temaların kombinasyonundan ibarettir. Başka türlerdeki, ayrı dünya görüşlerindeki, farklı tarzlardaki filmlerin teması ortak olabilir. “Alakalı Filmler” yazılarının merkezinde de bazen bambaşka türlerdeki, bazen akrabalığı olacak kadar yakın filmlerin ortak noktaları var.

Orhan Pamuk, daha sonra *Babamın Bavulu* adıyla kitaplaşan Nobel konuşmasında edebiyatı “kendi hikâyemizden başkalarının hikâyeleri gibi ve başkalarının hikâyelerinden kendi hikâyemizmiş gibi bahsedebilme hüneri” olarak tanımlar. Benzer biçimde bir filmin hikâyesinden bir başka filmin hikâyesiymiş gibi bahsedebiliriz. Bu kitaptaki yazılarda yapmaya çalıştığım gibi.

Bu bir “sevdiğim filmler” kitabı değil. İçeriğe dahil ettiğim yapımların çoğuna karşı büyük bir sevgi beslesem de ortak tema için uygun örnek teşkil etmeleri önceliğim oldu. Ayrıca filmleri karşılaştırma mantığı hikâyelerine dayandığı için dramatik yapıdan çok stilin öne çıktığı, atmosferiyle beni büyüle-

yen çoğu yapımı da dahil edemedim. Dolayısıyla bazı bölümlerde konuya uygunluğundan ve hikâyesinden dolayı çok da bayılmadığım filmlere yer verirken, koyu bir hayranlık duyduğum, hatta “hayatımın filmi” diyebileceğim nice filmi dışarıda bıraktım.

Filmler arasında alakalar kurarken doğal olarak konularının ayrıntılarına girdiğimi, bazı durumlarda finallerinden bahsettiğimi ve ortaya “sürpriz bozan” durumlar çıktığını da eklemeliyim. Bu kitabın bazı filmleri hatırlamaya, yeni filmler keşfetmeye, filmler arasında yeni bağlantılar kurmaya, okuma-izleme listelerini uzatmaya vesile olmasını umuyorum. İyi okumalar, iyi seyirler.

*İstanbul, 2023*